

ά παραβιάζαμε άνοιχτες θύρες τονίζοντας και υπογραμμίζοντας τούς άρχαίους και άρρηκτους δεσμούς του Γένους τών Έλλήνων με τή χριστιανική πίστη, τή ζωή και τήν παράδοση τής Έκκλησίας. Έχει γίνει του συρμού νά τονίζονται οι δεσμοί αύτοί από πολλούς στίς

**Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου
πρ. Νέας Ζηλανδίας κ. Ιωσήφ**

ήμέρες μας, άκόμη και από πολιτικούς, ιδιαίτερα όταν επίκεινται έκλογικές άναμετρήσεις... Γεγονός είναι ότι οι δεσμοί ύφίστανται και έχουμε πλείστους λόγους νά πιστεύουμε ότι θά ύφίστανται ισχυροί και άκατάλυτοι και στό μέλλον. Υπάρχουν, βεβαίως, και οι άμφισβητούντες ποικιλώνυμοι «φωτιστάδες» και «κομλουριάρηδες», πολλοί έκ τών όποιων άρέσκονται νά βλέπουν τήν πραγματικότητα μέσα από χρωματιστά γυαλιά και παραμορφωτικά κάτοπτρα ποικίλων ιδεολογιών, σκοπιμοτήτων, συμφερόντων κ.λπ. Αύτοί όνειρεύονται μία χώρα κι έναν λαό χωρίς τίς στέρεες βάσεις τών αιώνιων άξιών τής Όρθοδοξίας, χωρίς τό έρεισμα τής πίστεως στό Χριστό, χωρίς τό άρωμα τής εύσεβείας, χωρίς τό φώς τής έλπίδας στην όντως Ζωή. Όλα ίσιωμα! Καρδιογράφημα εύθείας γραμμής, τούτέστι νεκρού... Γιατί νεκρός θά είναι ό λαός χωρίς τήν Πίστη του, χωρίς τήν Έκκλησία του, χωρίς τίς Παραδόσεις του, χωρίς τήν Ιστορία του, χωρίς δηλαδή τίς πραγματικές ρίζες του.

Ένας άξιοπρόσεκτος παράγων πού ύπογραμμίζει όχι άπλώς τή στενή σχέση, αλλά τήν άλληλοπεριχώρηση και όσωση Έλληνισμού και Όρθοδοξίας, είναι τά οικογενειακά όνόματα, τά επώνυμα τών Έλλήνων. Αρχή σοφίας, λοιπόν, όνομάτων επίσκεψις!

Αποτελεί μοναδικό φαινόμενο παγκοσμίως ή πληθούς τών ιερωνύμων πού συνοδεύουν ως επώνυμα τούς Έλληνες. Βρίσκεις ίσως και σέ άλλους λαούς κάποια ίχνοστοιχεία ιερωνύμων, όπως λ.χ. Bishop και Abbot στους Άγγλους, τά Popon και Poponic στους Σλάβους, τό Popescu στους Ρουμάνους, τό Cohen στους Έβραίους κ.ο.κ. Όμως στους Έλληνες τά πράγματα είναι κυριολεκτικά καταπληκτικά. Έχει λ.χ. τόν παπά του ό Έλληνας. Τόν βλέπει νά ξεχωρίζει με τό ιερόπρεπο σχήμα του, τόν σέβεται, τόν αγαπά, τόν τιμά. Πολλοί οι παπάδες, πολλές οι ιερατικές οικογένειες, πολλοί οι άπόγονοι, πολλά και τά επώνυμα πού έχουν σχέση με τόν παπά.

Σημειώνουμε μερικά:

Παπās (ό έκ τών ιδρυτών τής Φιλικής Έταιρείας Άριστείδης Παπās, ό Σερραίος άγωνιστής του '21 Έμμανουήλ Παπās, ό Μητρ. Ηλιουπόλεως Άθανάσιος Παπās κ.ά).

Παπαδάκης (σύνηθες στην Κρήτη -ό έθνικός Ευεργέτης Άντώνιος Παπαδάκης [Υποτροφία Α. Παπαδάκη, Φοιτητική Λέσχη του Παν/μίου Άθηνών κ.λπ.] κ.ά).

Παπαδάκος (Μάνη), Παπαδάτος (Κεφαλληνία), Παπαδέλλης (Λέσβος, Λήμνος, Ίμβρος), Παπάζογλου (Μικρά Ασία, Ανατ. Θράκη), Παπαδέας, Παπαδόπουλος (ό γνωστός

βιομήχανος μπισκότων και σοκολάτας, αλλά και ό άποβίωσας δικτάτωρ Γεώργιος Παπαδόπουλος κ.ά.).

Τά σύνθετα με τό βαπτιστικό όνομα του παπα:

Παπανδρέου (ό μακαριστός Άρχιεπίσκοπος Άθηνών, Άντιβασιλέας και Πρωθυπουργός Δαμασκηνός Παπανδρέου, ό πρώτος μετακατοχικός Πρωθυπουργός Γεώργιος Παπανδρέου, ό ιδρυτής του ΠΑΣΟΚ και Πρωθυπουργός Άνδρέας Παπανδρέου, ό άρχηγός τής Άξιωματικής Άντιπολιτεύσεως Γεώργιος Παπανδρέου, ή πρώην Υπουργός Βάσω Παπανδρέου κ.ά.).

Παπαναστασίου (ό πατέρας τής σύγχρονης Δημοκρατίας Άλέξανδρος Παπαναστασίου κ.ά.).

Παπαμιχαήλ (ό Άκαδημαϊκός Γρηγόριος Παπαμιχαήλ και βεβαίως ό γνωστός ήθοποιός Δημήτρης Παπαμιχαήλ κ.ά.).

Παπαντωνίου (ό σπουδαίος λογοτέχνης και ποιητής Ζαχαρίας Παπαντωνίου, ό πρ. Υπουργός Γιάννος Παπαντωνίου κ.ά.).

Παπανικολάου (ό μέγας γιατρός Γεώργιος Παπανικολάου, ό έφευρέτης του περιφήμου Pap-test, πού σώζει χιλιάδες ζωές γυναικών σ' όλόκληρο τόν κόσμο, ό πρωταθλητής του άλματος επί κοντώ Χρήστος Παπανικολάου κ.ά.).

Παπακωνσταντίνου (ό παλαιότερος Πρόεδρος τής Βουλής Κων/νος Παπακωνσταντίνου κ.ά.).

Παπαϊωάννου (ό ποδοσφαιριστής και παλιός άρχηγός τής ΑΕΚ Μίμης Παπαϊωάννου).

Παπαζάχος (ό γνωστός Καθηγητής τής Σεισμολογίας Βασίλειος Παπαζάχος).

Παπαρήγα (ή Γεν. Γραμματέας του ΚΚΕ Άλέκα Παπαρήγα).

Παπαπέτρου (ό τραγικά έκλιπών μακαριστός Πατριάρχης Άλεξανδρείας Πέτρος).

Παπατσώνης (ό γνωστός ποιητής Τάκης Παπατσώνης).

Παπαλουκάς (ό ζωγράφος Σπύρος Παπαλουκάς).

Παπαστράτος (ό παλιός καπνοβιομήχανος).

Παπαθανασίου, Παπαλέξης, Παπαγεωργίου, Παπαευαγγέλου, Παπαθεοδώρου, Παπαπαναγιώτου, Παπαδάμου, Παπαδημητρίου (οι έκδότες Άφοί Παπαδημητρίου), Παπαεμμανουήλ, Παπαχρήστου, Παπαευθυμίου, Παπαστυλιανού, Παπασταύρου, Παπασταμάτη, Παπαφώτης, Παπαχαράλαμπος, Παπαπαύλου, Παπαλάμπρου, Παπαβαρνάβα, Παπαφιλίππου, Παπαϊακώβου, Παπακωστόπουλος, Παπαδούκας, Παπαποστόλου, Παπαβασιλείου, Παπαδήμας (ό γνωστός έκδότης).

Έπίσης: Παπαδογιάννης, Παπαδόκωστας, Παπαδόσηφος, Παπαδογιαννάκης, Παπαδομανωλάκης, Παπαδοκοκολάκης, Παπαδονικολάκης, Παπαδοπετράκης, Παπαδογιωργάκης, Παπαδομιχελάκης, αλλά και Παπαφλέσσας (ό γνωστός ήρωας τής Έπανάστασεως του '21) και Παπασαραντόπουλος (ό πρωτοπόρος ιεραπόστολος τής Ούγκάντας μακαριστός π. Χρυσόστομος Παπασαραντόπουλος) κ.ά.

Τά έκ συγγενείας προς τόν παπά, όπως Παπαδόγγονας (ό παλαιότερα Υπουργός), αλλά και σχετιζόμενα με τά ιερατικά όφίκια:

Σακελλάριος (ό θεατρικός συγγραφέας Άλέκος Σακελλάριος), Σακελλαρίδης (ό παλιός μελοποιός και συνθέτης Ίωάννης Σακελλαρίδης), Σακελλαρίου (ό θεοφ. Έπίσκοπος Θερμοπυλών Ίωάννης), Σακελλαράκης, Σακελλαρόπουλος κ.ά. από τό όφίκιο του Σακελλαρίου.

Οικόνομος (ό πολύς Κων/νος Οικόνομος ό έξ Οικονόμων), Οικονόμου, Οικονομάκης, Οικονομίδης (ό μακαριστός Μητρ. Κονίτης Σεβαστιανός Οικονομίδης), Οικονομόπουλος (ό παλαιός τερματοφύλακας του ΠΑΟ Γιώργος Οικονομόπουλος), Παπαιοκονόμου, Μεγαλοκονόμος (Κύθηρα), Παπαιοκονομάκης, Χατζηοικονόμου, Χατζηοικονομάκης κ.ά. από τό όφίκιο του Οικονόμου.

Πρωτόπαπας ό έκ τών παλαιών στελεχών της Άριστεράς Χαράλ. Πρωτόπαπας), Πρωτοπαπάς (ό Μητρ. Φθιώτιδος Νικόλαος Πρωτοπαπάς), Πρωτοπαπαδάκης (ό βαρυδαίμων Πρωθυπουργός Πέτρος Πρωτοπαπαδάκης, ένας έκ τών ΈΕ καταδικασθέντων ως ύπευθύνων της Μικρασιατικής Καταστροφής) κ.ά. από τό του Πρωτοπαπά (Πρωτοπρεσβυτέρου).

Άπό τό βαθμό του Διακόνου έχομε έπωνυμα όπως τά ακόλουθα: Διακάκης, Ίεροδιακόνου, Χατζηδιάκος, Διακογιάννης, Διακομχάλης, Διακοθανάσης, Διακοπαντελής, Διακοπαναγιώτης (κυρίως στά Δωδεκάνηρα) κ.ά.

Άπό τά ύψηλότερα όφίκια και βαθμίδες συναντάμε έπωνυμα, όπως τά ακόλουθα: Αρχιμανδρίτης (άπό τό όμώνυμο όφίκιο τών αγάμων κληρικών), Δεσπότης, Δέσποτάκης, Δεσποτίδης, Δεσποτόπουλος, Έξαρχος, Πατριαρχέας κ.ά.

Ό παπάς στην Ένορία του έχει και τό έπιτελείο του, τούς άμεσα συνεργάτες του στο τελετουργικό και λοιπό έργο του. Πρώτοι είναι οι ψάλτες. Άπ' αυτούς έχομε τά έπωνυμα: Ψάλτης (ό γνωστός κωμικός Στάθης Ψάλτης), Ψαλάκης, Πρωτοψάλτης (ή διαπρεπής άοιδός Άλκηστις Πρωτοψάλτη), Μπενηψάλτης (παλαιότερος στρατηγός), Λαμπαδάριος (είναι ό άριστερός ψάλτης), Χατζηλαμπαδάριος κ.ά.

Άκολουθούν οι άναγνώστες. Κατ' ουσίαν ό βαθμός του Άναγνώστου είναι ό πρώτος βαθμός Ίερωσύνης. Παλαιότερα πολλοί εύσεβείς έφιλοτιμούντο από τούς Έπισκόπους χειροθετούμενοι Άναγνώστες και τό είχαν μεγάλη τιμή νά τούς συνοδεύει διά βίου ό τίτλος του όφικίου τους. Έτσι έχομε έπωνυμα: Άναγνώστου, Άναγνωστάκης (ό πρόσφατα έκλιπών ποιητής Μανώλης Άναγνωστάκης), Άναγνωστόπουλος (ό έκ Γαργαλιάνων Άντιπρόεδρος τών Ήνωμένων Πολιτειών της Άμερικής, ό επί τό άμερικανικώτερον Σπύρο Άγκνιου), Άναγνωστάς, Άναγνωσιδης, Άναγνωσταράς (ό ήρωας του '21 Χρήστος Άναγνωσταράς), Χατζηαναγνώστου κ.ά.

Κοντά στους ψάλτες και άναγνώστες έχομε τούς κωδωνοκρούστες, τούς έπιτρόπους, τούς βοηθούς του παπά στο Ίερό Βήμα. Άπ' αυτή τήν ομάδα έχομε τά έπωνυμα όπως: Έπιτροπάκης, Πιτροπέλλης, Κανδηλάπτης, Κανδηλώρος, Πρμηκήριος, Καμπανάς, Καμπανάκης, Καμπανέλλης (ό γνωστός θεατρικός συγγραφέας Ίάκωβος Καμπανέλλης), Καμπανάρος, Σημανδηράκης (άπό τό σήμαντρο που έχρησιμοποιείτο παλαιότερα έλλείψει καμπάνας και χρησιμοποιείται ακόμα στίς Μονές) κ.ά.

Ό Μοναχισμός ήταν άνέκαθεν βαθύτατα σεβαστός από τούς Έλληνες και δέν είναι παράδοξο τό ότι πολλά έλληνικά έπωνυμα σχετίζονται μ' αυτόν, όπως: Μοναχός, Καλόγηρος,

Καλογήρου (ό ήθοποιός Σπύρος Καλογήρου), Καλογεράς, Καλογεράκης, Καλογερίδης (ό Σητειακός μουσικός και συνθέτης Στρατής Καλογερίδης), Καλογερόπουλος (ή μεγάλη μας ύψίφωνος Μαρία Καλογεροπούλου, ή γνωστότερη ως Κάλας, ή ήθοποιός Ξένια Καλογεροπούλου κ.ά.), Μοναστηριώτης, Γουμένδουλος, Γέροντας, Γεροντάκης, Γεροντάκος κ.ά.

Τό πανσεβάσμιο πρόσωπο της Θεοτόκου κυριαρχεί στην όλη εκκλησιαστική ζωή του έλληνικού λαού. Έτσι δέν έκπλησσει ή παρουσία έπωνύμων όπως: Θεοτοκάς (ό λογοτέχνης Γεώργιος Θεοτοκάς), Θεοτοκόπουλος (ό μεγάλος Κρητικός ζωγράφος Δομήνικος Θεοτοκόπουλος, ό πολύς Έλ Γκρέκο), Θεοτόκης (ή γνωστή οίκογένεια τών Κερκυραίων πολιτικών), Θεοτοκάτος κ.ά.

Με τή λατρευτική ζωή και τή Θεολογία της Όρθοδοξίας συνδέονται άμεσα και τά έπίθετα: Εύαγγελινός, Λιβάνης (ό γνωστός πολιτικός και εκδότης Άντώνης Λιβάνης), Λιβανός (ό γνωστός έφοπλιστής), Κηρολίβανος, Νεοφώπιτος, Κολλυβάς, Κολλυβάκης, Ξαγοράρης (έκ του έξαγορεύω=έξομολογώ, ό πνευματικός), Λαμπρινός, Σταυρινός, Πασχαλίδης, Θεολογίτης, Παραδείσης, Χριστιανός κ.ά.π., καθώς και όσα σχετίζονται με τό προσκύνημα στους Άγίους Τόπους (χατζάτον ή χατζιλίκι, έκ του άραβικού χάζ=προσκύνημα), όπως:

Χατζής (ό μακαριστός Μητρ. Χαλκηδόνας Μελίτων Χατζής, ό τραγουδιστής Κώστας Χατζής κ.ά.), Χατζιδάκης (ό έπιφανής μουσικοσυνθέτης Μᾶνος Χατζιδάκης, ό μεγάλος γλωσσολόγος Γεώργιος Χατζιδάκης κ.ά) Χατζηνάκης (ό πολιτικός Μανώλης Χατζηνάκης), Χατζόπουλος (ό ποιητής Κώστας Χατζόπουλος), Χατζηϊωάννου (ή γνωστή οίκογένεια έφοπλιστών), Χατζηγιάννης, Χατζηγιώργης, Χατζηθανάσης, Χατζημχάλης, Χατζηκωνσταντής, Χατζαντωνάκης, Χατζηπέτρου, Χατζηθεοδώρου, Χατζηκυριάκος (ό ιδρυτής του Χατζηκυριάκειου Όρφανοτροφείου Θηλέων Πειραιώς Ίωάννης Χατζηκυριάκος, ό ναύαρχος και πολιτικός Γεώργιος Χατζηκυριάκος, ό μεγάλος ζωγράφος Νικόλαος Χατζηκυριάκος-Γκίκας κ.ά.), Χατζηφώτης (ό γνωστός λογοτέχνης Ί. Μ. Χατζηφώτης), Χατζηανέστης (ό τραγικός άρχιστράτηγος της Μικρασιατικής Καταστροφής Γεώργιος Χατζηανέστης), Χατζημάρκος (ό κορυφαίος πρωτοψάλτης Μανώλης Χατζημάρκος), Χατζηβασιλείου, Χατζησταύρου (ό μακαριστός Αρχιεπίσκοπος Άθηνών Χρυσόστομος Β' ό Χατζησταύρου), Χατζησταυράκης και πλείστα άλλα. Άλλωστε ή ιεραποδημία στην Άγία Γῆ και ή προσκύνηση του Παναγίου Τάφου του Χριστού, σέ συνδυασμό μ' ένα συμβολικό βαπτισμό στον Ίορδάνη ποταμό, άποτελούσε άνέκαθεν μύχιο πόθο και όνειρο ζωής κάθε εύσεβούς. Όταν αξιωνόταν νά τόν έκπληρώσει, τότε ό τίτλος του Προσκυνητού (Χατζῆ), ήταν ισόβιος τίτλος τιμής, που συνδεόταν άμέσως με τό βαπτιστικό του όνομα, ενώ πολλές φορές μετεξελισσόταν και σέ έπωνυμο, όπως στα προαναφερθέντα.

Δίπλα στα έπωνυμα ύπάρχουν και τά παρώνυμα (παρατσούκλια), στα όποια επίσης άπαντώνται πλείστα όσα ιερώνυμα, καθώς και τά φιλολογικά ψευδώνυμα (π.χ. του γνωστού λογοτέχνη της Θεσσαλονίκης Ντίνου Χριστιανόπουλου), στα όποια δέν έπεκτεινόμαστε. Είπαμε πολλά και σώνει... □